

Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür

Ömer Seyfettin

Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

[https://tr.wikisource.org/w/index.php?](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Tarih_Ezeli_Bir_Tekerrürdür&oldid=140865)

[title=Tarih_Ezeli_Bir_Tekerrürdür&oldid=140865](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Tarih_Ezeli_Bir_Tekerrürdür&oldid=140865) (revizyon 140865). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Müverrih S... Bey'e mektup

Son makale-i tarihiyinizi büyük bir dikkatle okudum. Sizi bütün kuvvetimle, bütün maddiyetimle tasdik ederim. Gözlerini müstakbel-i na-mahduda dikip maziye asla ehemmiyet vermeyen bugünkü gençliğe güzel bir ders veriyorsunuz. Diyorsunuz ki:«Yeni bir şey yoktur. Her şey eskidir. Eskiden cereyan etmiş bir vak'anın hep esbap ve şeraitı dahilinde tekerrürüdür. Ulûm ve fûnun bile eskidir. Meselâ fiziğin, tıbbın ilk kaideleri mazide vaz'olunmuş, yalnız bazı teferruatında keşfi-yat ve teceddüdât2 vukubulmuştur. Asırlarca evvel gelen Buda, bütün edyanın3 bütün felsefelerin, o yekahenk efsane-i hikmet ve faziletim teganni etmiş; sonrakiler, hattâ şimdikiler hep onun efkârını tekrar etmişlerdir» Ve okurken insanın samiasında beyaz, mütevarid4 dişlere çarparak feveran5 eden bir nutk-ı huruşanın galat hayalini uyandıran rasîn6 ve murassa7 ifadenizle hislerimizin; iyi ve fena; ve kavî memduh8 ve na-makbul fikirlerimizin yeni bir kis-bî9 olmayıp eskiden kalma olduğunu, hattâ sosyalizm ve anti-militarizm gibi gafletle yeni addolunan harekât-ı içtimaiyeti-nin bile pek eski olduğunu filozof Senegue'in ve ondan evvel gelenlerin esbabı ile ispat ediyorsunuz. Bu kıymetli, bu en doğru hakikatleri ihtiva eden altın satırları ihtimal bazı genç- 1- Şartlar 2- Yeni olma 3- Dinler 4- Birbirine yaklaşan 5- Kaynayıp fişkıran 6- Güçlü 7- Süslü 8- Övülmeye değer 9- Yaradılıştan olmayan ler, masum müstehzi bir gülüşle okudular. Onların fikirlerin-ce mazi mezardır, ölümdür, yokluktur. Tarih en can sıkıcı, en faydasız, mürteciâne bir meşgaledir, köhneliktir. Ben de dört sene evvel tamamıyla böyle düşünüyordum. Hiç tarih okumamış, mektepte iken tarih derslerinde ya uyumuş, yahut meçhul istikbali tahayyül ederek muallimin saatlerce söylediklerini asla işitmemiştim. Tahsilimi ikmal ile hayata girdiğim vakit

Kurunuvusta'nın nereden başladığım, HannibaPm kim olduğunu, hattâ Roma'mın kimler tarafından tesis edildiğini, İstanbul'u zapteden Fatih'in babasının hangi padişah olduğunu bilmiyordum. Fakat bugün?.. Sizin kadar malûmatım olduğunu iddia edemezsem de, bizim bütün tarih muallimlerimizden, hattâ bazı ihtiyar müverrihlerimizden pek çok tarihî mütalâalara malik bulunduğumu iftiharsız söyleyebilirim. Beş senedir hayatım yalnız tarih okumakla geçti. Büyük bir kütüphanem var ki, içinde tarihten başka kitap bulamazsınız. Eskiden san'at, edebiyat sevdasıyla tettebbu ettiğim meşhurları unuttum. Şimdi Michelet'den, Saint-Guillaume'dan, Lavaisse'den tutunuz de en mutavassıtı10 müverrihlere11 kadar hepsini büyük bir zevk ile okuyorum. En ehemmiyetsiz an'aneler, hatıralar beni teshir ediyor. Artık P. Clement, F. Masson, J. Turquand, Loliee, P. de Nolhac, Dr. Cabanis en sevdiğim, en perestiş ettiğim muharrirler... Dünü okudukça, bugünün, yarının safhaları önümde perde perde açılıyor. Kendimde gayri ihtiyarî bir falcı ruhu hissediyorum. Şimdi gülüm-süyorsunuz değil mi? Karşınızda olsam soracaksınız ki: «Neye tarihe bu kadar merak ettin? Büyük bir müverrih, bir muallim mi olmak istiyorsun. Maksadın ne?» Evvela sizi temin edeyim ki, müverrih olmak niyetinde değilim, muharrir, muallim hiç... Bu merak bende marizî, ad verilmez ruhî bir halettir. Ben tesellisi mümkünmüş bir felâketin, intikamı alınmaz bir mağlubiyetin şaşırttığı bir ada 10- Orta halde olan 11- Tarihçi mim. Ye'simi uyutmak için dimağımı tarih okumakla yoruyorum. Beş senedir sizinle tamamıyla hemfikirim: «Tarih ezeli bir tekerrürdür!» Ben bunu herkesten ziyade hissettim, yaşadım. İtmi'na-nım amelidir. Benim kadar tarihin feci, itisafkârane tükerrü-rünü gören yoktur sanırım. Tettebbu ile kısalan kıymettar zamanınızı suiistimal etmediğime emin olarak hikâyemi, kendi tarihimi, Milâttan evvel,

sekizinci asırda cereyan etmiş bir vak'amn, haberim olmadan benim zavallı başımda nasıl tekerrür ettiğini size anlatacağım. Bu biraz mufassal olacak. Fakat rica ederim, tahammül ediniz. Binlerce kitapların tozlanmış sahifelerini süzen gözlerinizde harikulade bir kuvvet vardır. Bunu biliyorum. İlmî itikadınızı da tamamıyla, samimiyetle kabul etmekte ne kadar haklı olduğumu anlayacaksınız. Yedi sene evvel kavî, gürbüz kadınlara âşık, düşüncesiz bir genç idim. Edebiyatı, san'atı seviyordum. Her şey nazarımda bir fantezi, bir serap, bir rüya idi. Garp kitaplarının zaten şairlikle sarsılan müfekkiremde bıraktığı teşevvüşler, tezatlar eski nazariyelerimi tamamen tahrip ettiğine mukabil yeni bir şey öğretmemişti. Bütün o kitapları okuyanlar gibi ben de artık her şeyi inkâr eden, hiçbir şeye inanmaz, paradoksal, münasebetsiz bir herif olmuştum. Dünyü tamamıyla unutuyor, yarını asla düşünmüyor; bugünü memnun, müsterih¹² hayranlıkla geçiriyordum. İnkâr ettiğim şeylerin içinde aşk da vardı. Ona da bütün ahlâk kanunları, bütün içtimâî itikatlar gibi mevzu, mevhum bir yalan diyordum. Fakat Ef-ser'i -bu, boşadığım karımın adıdır- görünce fikrim değişmişti. O andan itibaren aşk, nazarımda yegâne hakikat oldu. Âlî, ruhanî, lâhutî¹³ bir hakikat... Ufak bir muaşaka¹⁴ devresi geçirdik. Vakıa ben de çirkin değildim. Fakat o... Size nasıl anlatayım? Bir harika idi. Uzunca bir boy, hayalin üstünde güzel bir çehre, mutlaka bir 12-Gönlü rahat olan 13- İlâhî 14- Karşılıklı aşk dahinin elinden çıkmış zannolunacak bir vücut tahayyül ediniz. O kadar muntazam, o kadar bedîî, o kadar âlî ki, Venüs'ün en eski, cazip statüsü onun yanında hasta, aciz kalır. Mübalâğa ediyorum sanıyorsunuz. Zararı yok, inanmayınız. Fakat ben eminim ki, Efser'deki esatiri güzelliğin böyle iki satırla yüzde birini ifade etmiş olmuyorum. Fakat size, yine biraz izahat vereyim; kayınpederimin babası güzel endamıy-le meşhur bir

paşa, vaktiyle ihtida etmiş bir Macar'dı. Kayın-valdem eski gözdelerin en mümtazı olan bir Çerkez saraylı... Bunların kızı Efser, Macar - Çerkez güzelliğini, sıhhatini vücudunda toplamış, muhteşem, inanılmaz bir afet, nurdan, şeffafiyetten, esîrden masnu¹⁵ samlacak zihayat bir harika... İngiliz mektebinde tahsilini ikmal etmişti. Bütün orada tahsilini ikmal eden kızlar gibi biraz fazla ukalâ, nazariyeci, kendini beğenmişti. Benim İngilizce bilmememi sarîh bir kusur olmak üzere kabul ederdi. Muallimleri hatırasında o kadar derin bir eser, o kadar garip bir intibaa bırakmıştı ki, tâ Amerika'ya gidenleriyle mektuplaşır, her hafta müdiresini ziyaret ederdi. «İzdivaç aşkın mezarıdır» Derler. İşte vahşiyane bir yalan! İzdivacımdan sonra onu o kadar çok sevmeğe başladım ki... Kadınlığa yakışmayacak ilmî, fennî meşguliyetlerini bile hoş görüyor, rasat dürbünlerini bizzat getiriyor, onun hoşuna gitmek için cahil, karanlık muhitimizde âlim şöhretini taşır adı, mutavassıt bir fizik muallimi olmadığımı teessüfler ediyordum. Arzusu üzerine Bağlarbaşı'nda bir köşk tutmuştuk. Yaz-kış orada oturuyorduk. Bir aşçımız, iki hizmetçimiz, on dört yaşında küçük bir uşağımız vardı. Ah, evimiz bir sevda yuvasıydı. Yatağımız ezeli bir aşk, huzuz lânesiydi. Efser orada asla İngiliz mektebinin ukalâ, münasebetsiz mezunu değildi. Yorganımızın altında lâtif, tatlı bir kadın, haris, mün-kat bir Çerkez kıızıydı. Fecrin pembe nazarları odamızın mavi tül perdeleri arasından süzülürken bu sıcak yatağın haricinde geçecek bütün bir günü düşünerek mahzun olur, çılgın deraguşlarla¹⁶ onu uyandırır, gözlerini buselerimle açar, şeffaf, dolgun göğsünün teravetli kokusunu sükûn bulmaz deliliklerimle massederdim¹⁷. Bir sene geçti. Aşkımız gittikçe teza-yüt ediyordu. Dünyada kitaplarıyla benden başka bir şey onu meşgul etmiyordu. Gündüzleri ben yokken okuyor, yazıyor; ben gelince hemen

kucağıma atılıyor, geceleri pek erken girdiğimiz yatak odamızda ezeli aşk, perestiş saatleri yaratıyordu. Bu esnada İtalya'daki halazadem Ahmet Bidar İstanbul'a gelmişti. Bu, benden küçük, zayıf, narin bir çocuktı... Heykeltıraşlığa çalışıyordu. Uzun saçlarıyla, mütefekkir çehresiyle, nahif endamıyla lâtif, cazip, tam bir sanatkârdı. Eve getireceğimi, kendisine takdim edeceğimi Efser'e söyledim. Biraz hoşnutsuzlukla muvafakat etti. Fakat görünce, konuşunca memnun oldu. Bidar da sanatı icabı olarak eski Yunan, Roma tarihini tettebbu etmişti. Efser için bu pek büyük meziyetti. Tatil müddetini bizde geçirmesini teklif ettik. Israr ettik. Kabul etti. Artık yalnızlığımızdan bıkmaya başlıyorduk. Vaktimiz böyle daha hoş geçiyordu. Değişen bir baharın mü-teheyyiç geceleri muharrik rüzgânıyla küçük salonumuzu doldururken üçümüz saatlerce sanata, tarihe dair musahabelere dalar, ben hep yatacak zamammızı düşünerek elleriyle cesim abidelerin hayalî şekillerini tersim ederek anlatan zevcemin bedîi vücudunu derin derin temaşa ederdim. Yavaş yavaş yaz geçiyordu. Bidar'la Efser'in arasında fikrî bir uygunluğun hâsıl ettiği ihtiram. Meftunluk dikkatimi celbediyordu. Bidar pek saftı. Dimağında, henüz klasik malûmattan başka bir şey yer bulamamıştı. Namus hakkındaki iptidaî itikatlarından emin idim. Efser'e gelince, gördüğü İngiliz terbiyesi onu bir ahlâk statüsü haline ifrağ¹⁸ etmişti. Zev- 15- Sanat mahsulü 16- Kucaklama 17- Emmek 18- Bir şekle sokma ciyetin haricinde ihtiyar, çirkin bir Katolik mürebbiye kadar mutaassıp, afiti 19. Beraber geçirdiğimiz bir senelik hayatta nispeten beni bile kendine benzetmişti. Bekârlığımızdaki serbest fikirleri takip edemiyor, mecburen nazariyeci, mutekit, ahlâkî an'anelere riayetkar oluyor; en üzücü mutad vazifelere gayri ihtiyarî hürmet ediyordum. Yemek yerken, salonda otururken zevceme bakarak içimde yavaşça: «Ne mesudum;

ne bahtıyarım!» Diyordum. Şüphesiz Efser dünyanın en güzel kadını idi. Bunu yalnız ben biliyordum. Muhitimiz umumî bir güzellik müsabakasına müsait değildi ki, herkes de takdir etsin: «Hakkın var, dünyanın en güzel kadını sana aittir.» Densin, ben de iftihar edeyim, saadetimi tezauf etsin. Bana böyle bir güzellik harikası ithaf eden büyük, mukaddes tesadüfe teşekkürler edeyim. Evet, arkadaşlarımla konuşurken gayri ihtiyarî: «Benim zevcemi görerseniz, dünyanın en güzel kadını olduğunu tastik edeceksiniz.» Diye haykırmak ister, zorla kendimi tutardım. Bir gün Bidar'ın yanında idim. Kitaplarımı karıştırırken büyük bir albüm gördüm. Aldım, bakmağa başladım. Bu, vücut güzelliklerim mukayese eden binlerce çıplak kadın heykeli resimlerinden müteşekkil bedîî bir mecmua idi. Kalın sa-hifelerini çevirdikçe Bidar yanımda: «Filân heykeltıraşın, filân sanatkârın.» Diye tafsilât veriyor, yapılış tarihini, hangi müzelerde bulunduğunu, kimlerin malı olduğunu, her resim altındaki İtalyanca yazılan okuyarak, söylüyordu. Kadın güzelliğinin en gizli, en mahrem taraflarım ifşa eden bu çıplak statü resimlerine bakarken hep zevcemi düşünüyordum. Hiçbirisi onun kadar güzel değildi. En mütekâmil olmak üzere yapı-lanlannda bile sanki görünmez bir kusuru vardı. Azıcık daha 19- Namuslu Bidar'a: «Bunların içinde Efser kadar güzeli var mı?» Diye soracaktım. Bana tamamıyla ondan geçtiğine kani olduğum bir hicap ile kendimi tuttum. Sanki bunu sorsaydım pek mukaddes, pek muhterem bir şeye küfretmiş olacaktım. Fakat fikrimi saklayarak, aklımda hiç Efser yokmuş gibi: - Artık böyle vücutlar, böyle sırtlar, böyle kalçalar böyle kollar, böyle çehreler yalnız sanatkârların hayalhanelerinde mevcut Maatteessüf hakikatte yok! dedim. Bidar gözlerimi bana kaldırdı. Tuhaf tuhaf baktı. Galiba biraz sarardı. Gülümsedi. Gayri ihtiyarî sordum: - Neye baktın? - Hiç! Dedi. Kızarak ilâve etti

- Çok nankörsün.

Birden kalbim çarpmağa başladı. Mutlaka Efser'i telmih etmek istiyordu. Fakat ben alenen söyletmek istedim. İntikal etmemiş gibi sordum: - Niçin? Cevap vermedi. Sahifeleri çeviriyor, başka resimlere bakıyordu. Mustarip olduğunu görüyordum. Yine ısrar ettim: - Niçin, söyle, niçin nankörüm? Tekrar nafiz gözlerim bana çevirerek manasız bir gülüşle, bilinmez bir heyecanla, bozulmuş gayri muntazam bir taşkınlıkla cevap verdi: - Evet, nankörsün. Niçin mi? İşte bunu bilmemekliğin de ikinci nankörlük. Talihin sana sebepsiz verdiği haksız bir mükâfatın kıymetini takdir edemiyorsun. Efser senin zevcen... Fakat güzelliği, harikulade güzelliği dikkatini celbet-memiş. Tetkik etmemişsin. Ona karşı lâkaytsın. Hayret veren cinsî tekâmülünü görmüyorsun. Sonra şurada gördüğün ruhtan mahrum heykel resimlere bakarak: «Artık böyle vücutlar, böyle çehreler yalmz sanatkârlann hayallerinde mevcut, maatteessüf hakikatte yok...» diyor, karşıda parlayan bedî, vazıh güneşi inkâr ediyorsun. Devam ediyordu. Ben dinliyor, mahzuz oluyordum: Demek zevcemin harikulade güzelliği yalmz nisbî hodgâm bir duygum, bir vehmim değildi. Sanatın en yeni inceliklerine seri bir zekâ ile vakıf olan, güzellik hakkında fikrini söylemeğe en ziyade salâhiyettar, müsait bir mesleğin mensubu, onun emsalsiz güzelliğini, bana, zevcine gayri ihtiyarî itiraf ediyordu. Ben de açıldım. Bilmem kaç saat konuştuk. Bu uzun bir hasbihal oldu. Saçlarım, omuzlarım, belini, ayaklarını, ellerini, çehresini, gülüşlerini, bakışlarını, hâslı her şeyini samimiyetle, heyecanla münakaşa ediyor, ben, birikmiş meftuniyetimi, peres-tişlerimi anlatırken o, kendi hayretinin, takdirinin benim duygularımdan on kat fazla, kuvvetli olduğunu iddia ediyordu... O esnada ikimiz birden, aralık kapıdan yüksek, muhteşem, Efser'i gördük. Koyu

renkli esvabı pembe çehresine ifrat derecede bir parlaklık, hayalî bir ışık vermişti. - İki saattir buraya kapandınız, diyordu. Neler konuşuyorsunuz? Nasıl Bidar Bey, hücumlara mı uğruyorsunuz?.. Ben, sanki ilk defa müşahade ettiğim bir peri imiş gibi onu derin, tarif edilmez hayvani istiğrak ile süzürken Bidar: - Bugün fikirlerimiz muvafık çıktı, diye cevap veriyordu. Bugünkü mevzuda benim hakkımı o kadar teslim etti ki... - Bilakis o benim hakkımı o kadar teslim etti ki... Efser ne konuştuğumuzu soruyordu. «Güzelliğe, sanata dair» dedik. Tafsîlât istemedi. Önümüzdeki açık albüme baktı. Bir iki sayfa çevirdi. Birden kapayarak: - Oh deşhet Yarabbi! dedi. Çıplaklar! Bunlardan şiddetle nefret ederim. Bilmem ki vahşetin, iptidailiğin böyle iğrenç hatıralarını bazı insanlar nasıl sever? Bence ahlâkla, ilimle fena meyillerimizi, sevitabiilerimizi nasıl örtüyorsak, kalın esvaplarla da vücudumuzu öyle örtmek icap eder. İnsan etinin tadına, lezzetine dair nasıl bugün bir şiir yazamıyorsak, vahşî kavimlerin muhitini, hayatım yadettirecek böyle çıplak resimleri, hayâsız heykelleri sanatkârların nezih elleri için muvafık, meşru bir meşgale tanımamalıyız.. Artık Bidar benim mahremim olmuştu. O da Efser'in müstesna güzelliğini, dünyanın en güzel kadım olduğunu tasdik ediyordu. Ben yine tekrar ediyordum, asla kıskanmıyordum. Bilâkis iftihar ediyor, mahzuz oluyordum. Bir gece Efser, biraz başı ağrıdığından, erkence yatak odasına çekilmişti. Sıcak, yıldızlı, rüzgârsız bir gece idi. Uzaklardan tek bir bülbül öksüz öksüz haykırıyor, susuyor, yine başlıyor, tatlı, müheyyiç, devam ediyordu. Bidar'la balkonda idik. Efser'in rahatsızlığını konuşuyorduk. Yine güzelliğine intikal ettik. Bidar, her vakitkinden ziyade bir hararetle, meftuniyetle onu methediyor, ben hemen kalkıp yatak odasına geçmek, şedit, çılgın kucaklamalarla zevcemi göğsümde sıkmak ihtiyaçlarını duyuyordum. Bidar: - Saadetin nisbî

olduğunu herkes itikat eder, diyordu, ben bu nazariyeyi kabul etmem. Temin ederim ki sen dünyanın en mes'udusun. Çünkü servetle, güzellikle, asaletle, kuvvetle elde edilemeyecek bir şeyi talih sana takdim etmiş. Dinledikçe mahzuz oluyordum. Bilmem nasıl oldu, birdenbire bana bir fikir geldi. Düşünmedim, muhakeme etmedim, hemen söyledim: - Haklısın Bidar. Fakat sen onun güzelliğinden yüzde birini görmedim. Yalnız benden işittin. Amma ben sana göstereceğim. Kulaklarına belki itimat etmiyor, söylediklerime inanmıyorsun. Gözlerinle görünce, mübalâğalarımın birer hakikat olduğuna hiç şüphen kalmayacak. Şaşkın, mütehayyir sordu: - Fakat, nasıl? - Nasıl mı? Sana Efser'i çırılçıplak göstereceğim. Evvelâ inanmadı. Yüzüme tuhaf tuhaf baktı. Sahi, ciddî söylediğimi anlayınca, şiddetle reddetti. Efser'e karşı beslediği ihtiram katiyen buna mani imiş... Ben meyus olmadım. Onu iknaa çalışıyordum. Gece yansı çoktan geçmiş, tek, öksüz bülbül susmuş, hafif çiçek kokuları getiren tatlı bir rüzgâr çıkmıştı. Onun heykeltıraşlığından, sanatından bahsediyor, bu kadar eflâtunî bir temasayı ondan saklayacak kadar budala, mutaassıp olmadığını söylüyordum. O, reddetmekte devam ediyor: «Bu pek kelbî bir eflâtunîlik olacak!» Diye beni muaheze ediyor, o reddettikçe benim bu münasebetsiz garip arzum teşeddüt ediyordu. - Cahilliği bırak, diyordum, senin gördüğünü o Hissetmeyecek, haberi olmayacak. Fakat sen bütün ruhunh4 onun müstesna güzelliğini tasdik edeceksin. Ben bunu istiyorum. Reddedersen, danlacağım. Sana âli bir sanatkâr değil, nefsine mağlûp, korkak bir şehvetperest diyeceğim... Uğraştım, uğraştım, Lâfımı uzattım. Adeta onu ahmaklaştırdım, nihayet kandırdım. Heyecandan sararmış: - Fakat nasıl göstereceksin, onun haberi olmadan?.. Diye soruyordu. - Pek basit, dedim. Bizim yatak odasımn kapısı arkasında yarım açılmış bir

paravan vardır. Sana gündüzden gösteririm. Yann gece bahçeye çıkarız, geç vakte kadar kalırız. Sen rahatsızlığım bahane ederek, sözde yatmaya gidersin. Doğru git bu paravamn arkasına saklan. Tabî biraz sonra yatmak için biz de geleceğiz. Evvelâ ben soyunurum. O pencerenin önündeki kanepede soyunur, yatağa gelir. Ben gömleğini de çıkarttırırım. Tamamıyla görürsün. Yatağa girerken sen yavaşça kapıdan çıkıverirsin. Katiyen hissetmez. Cesaret edemiyor: «Mümkün değil, mümkün değil.» diyordu. İzahata başladım. İzahatımı tafsil ettim. Söylediğim gibi hareket ederse, Efser'in kendini görmeyeceğine mutmain oldu. Yatmak için kalktık. Sapsarıydı. Ben odamıza gittim. Efser, yarı çıplak yüzükoyun yatmış, uyuyordu. Gidip Bi-dar'ı getirmek istedim. Ah, uyurken ne güzel olacaktı. Katiyen hissetmek ihtimali yoktu. Fakat vazgeçtim. «Yarın gece yatakta uyanık görsün.» dedim. Yamna yattım. Uyuyamadım. Ertesi gün geç kalkmıştım. Bahçede onları geziyor buldum. Bidar'ın çehresi pek yorgundu. Belliydi ki, gece hiç uyumamış. Yemekten sonra Efser yukarı çıktı. Mektuplarını yazacakmış. Ben Bidar'a gece nasıl hareket edeceğini tarife başladım. Yatak odamıza götürdüm. Paravanı gösterdim. Nasıl arkasına saklanacağını, Efser yatağa girmek için arkasını kapıya döndüğü zaman nasıl çıkacağım mahir bir rejisör gibi ona talim ettim. O, cidden bir cinayet ika edecek bir masum gibi, idraksiz hareket ediyordu. Göreceği manzara onu şimdiden teshir, tenvim etmişti. Sözleri gayet kısalmış, birden mütefekkir olmuştu. Sıcağa rağmen gezmeğe çıktık. Akşama kadar nasıl hareket edeceğini tekrar ettim. İyice karar vermişti. Akşam geç vakit geldik. Doğru yemeğe oturduk. Zavallı hiç yiyemedi. Kahvelerimizi içtikten sonra bahçeye çıktık. Gece sakın, biraz rutubetli idi. Ben çok neşeliydim. Kolumun altında Efser'in hararetini, kuvvetini hissettiğim elini sıkıştırıyor,

koşmak, raksetmek, perende atmak, tehlikeli jimnastik hünerleri icra etmek arzuları duyuyordum. Bidar bana bakmayarak Efser'-den müsaade istedi. Yatmaya gitti. Biz bir saatten ziyade bahçede kaldık. Bu rutubetli gecelerin aşk için yapıldığım söylüyor, o, gülerek: «Uyku için hangileri?» diyordu. Sağ kolumla belinin üst tarafım ihata etmiştim. Böyle hazdan bitkin geziniyorduk. O bütün bütün kendini bırakıyordu. Yıldızların sanki bu serin r zg rla daha ziyade parlayan, ketum, teşvik edici gözleri karşısında 'dudaklarını  p yordum. O da öyle asab  bir tehal k, şuh bir acele ile mukabele ediyordu. Daha aşağılara indirdiğim elimin altında yumuşak adaleli kalçasının sıcaklığını duyuyor, şimdilik meçhul bir şahidin gözü g receğı için bu bed  vücudu daha kıymetli, daha müstesna, daha leziz, daha nefis hissediyordum. - Yatalım!... dedim. Muvafakat etti. Yine kucak kucağı, yekvücut, -i dik, yukarı çıktık. Yatak odasına geçtik. Ben soyunken her vakitki gibi yardım etti. Bidar'ın paravanın arkasında olduğunu bildiğimden şimdi  pm yordum. Bu, onun dikkatini cel-betti: - çok gezdik, yoruldu galiba? - Hayır, hayır. Bilâkis yorulmak istiyorum, ruhum... Güldü, eliyle ağızma vurdu. Ben yatağı girmiştim. O, pencerenin yanındaki kanepede soyunuyordu, ben seyrediyordum. Ceketini, etekliğini,  oraplarım, külotunu yavaş yavaş çıkartıyor, pencereden giren  apkın rüzgâr, dağıttığı saçlarını, dekolte gömleğinden pek cazip görünen, beyaz, dolgun omuzları üzerinde uçuruyordu. Oh, Bidar da tab  benim gibi şimdi onu görüyordu. Bazı sabahlar benim müfrit okşayışla-nmdan yorularak yataktan kaçmaya çalıştığı vakitler, buselerimle saçlarının arasında teganni ettiğim bir şarkıyı mırıldanıyordum: «Sert oldu hava, çıkma koyundan kuzucağım.» Elleriyle saçlarını arkaya attı.  st nde yalnız pembe ve dekolte g mleğı kalmıştı. Yatağı şuh ve handan, koştu; elimle omuzundan tuttum! - Daha girmedim ki...

Dedi. - Tamamıyla soyun, dedim. Gömleğini de çıkar! İtiraz etmedi. Bir artist s r'atiyle, çabucak, bir saniye içinde çıkardı.  ırıl ıplak kalmıştı. Yine elimle yatağa girmesine mani oldum. Azıcık dargın durdu: - Daha ne istiyorsun? - Gerin... Dedim. Yine itiraz etmedi. Ona da itaat etti: - çılgınlığı bırak! Diye tatlı tatlı gülerek gerindi. Gerinirken galiba merak etti, endamım kendisi de görmek istedi. Sol k  edeki dolabın büyük aynasına ba ım çevirerek baktı. Tam bu esnada Bidar kapıdan çıkıyordu. Birden haykırdı. Sapsan oldum. Kalbim şiddetle atmaya ba ladı. Gördü zannettim: - Ne var? - Bir şey yok, ayağım acıdı. Hemen koynuma girmişti; tekrar neye haykırdığım sordum. Gerinirken ayağı acıdığımı, bir parça burkulduğunu söyledi. Israr ettim. Beni ikna etti. Hakikaten görmediğine kani oldum. Kucaklayı lanma o kadar  edit, samim  mukabele ediyordu ki, şüphe etmek kabil değildi. Ertesi sabah Bidar'ı yine bahçede buldum yanına gittim. O da çıkarken haykırmasından korkmu . Görmediğini temin ettim. Müsterih oldu.  ınl ıplak gördüğü vücudu için bir şey söylemiyor; yalmz: «Hayret! Hayret!» Diyor, derin derin dalıyordu. İki    hafta geçti. Hiçbir şey deği memi  görünüyordu. Fakat Bidar natıkasını kaybetmişti. Hasta, ıslak bir tavuk gibi mütemadiyen düşünüyor, sorduğumuz suallere en kısa cevaplarla mukabele ediyordu. Efser daha ziyade  enlenmi ! Bilmem niçin her vakit ifratla üzerine düştüğü m tal asını terketmi , çok konuşuyor, çok gülüyor, şimdiye kadar kendisinde asla müşahede etmediğim suni bir hoppalık, tuhaf bir fazlalık gösteriyordu. Bir ak am birkaç arkada a i lerimiz hakkında konuşmak için, Bağlarbaşı gazinosuna geleceğimi vaadetmi tim. Yemekten sonra gitmeğe kalktım. Bidar'ı da çağırdım. Rahatsız olduğunu söyledi. Halbuki evvelden, ne vakit gazinoya gidecek olsam, refakat etmek isterdi. Bu sefer gelmemesini biraz garip

bulmaktan kendimi menedemedim. Rahatsız olmadığı belliydi. Pardösümü istedim. Efser gitti, getirdi. Elinde hiç kullanmadığım revolverim de vardı. Onu niçin getirdiğini sordum. İhtimal arkadaşlarımla geç vakte kadar kalacağımı, yolda gelirken yanımda bulunması fena olmadığını gülerek söyledi. - Fakat, azizem, ben Kafdağı'na gitsem silâh almam, bilmiyor musun? Dedim. Giydiğim pardösünün cebine kendi eliyle koydu, manasım hissedemediğim garip gülüşle devam ederek: - Kafdağı'na gitmeyeceksin amma, gece yansından sonra karanlık, تنها sokaklardan geçeceksin. İhtimal bu gece mutlak lâzım olacak... İçimde meçhul bir rahatsızlık duydum. Meçhul, kablelvuku bir his: «Yakın bir felâket var!» Diyordu. Yangınlar, ihtilâller, suikastler, cinayetler tasavvur ediyordum. Bu hayaları zihnimden defetmek istedim: «Ciddî olalım!» Dedim. Gazinoya doğru gidiyor, bir marş mırıldanarak ayaklarını ona uyduruyor, zorla cebimdeki revolveri, Efser'in bana garip, manalı bir tavırla verişini unutmuyordum. Gazinoda arkadaşlarımı buldum. Bunların hepsi bekârdı. İşimizi konuşamadık. İçmeğe başladık. Unutmak istediğim meçhul can sıkıntısını mağlûp etmek için tamam yirmi dört şişe bira içtim. Senede hiç olmazsa bir gün kendimi kaybedecek kadar sarhoş olmak on altı yaşımdanberi âdetimdi... Gece yarısı geçmiş, bizden başka kimse kalmamıştı. Hepimiz, sarhoş, kalktık. Bozuk, tozlu yollardan tam bizim köşkün önüne geldik. Dehşetli bir karanlık vardı. Uzak fenerler, mühtazır ateşböcekleri gibi, titrek, donuk bir ışık çıkarıyor, havlayan köpeklerin tehditkâr sadaları, soğuk, korkunç, aksediyordu. Kapımın önünde arkadaşlarla veda ettik. Aşağı doğru gittiler. Hemen kayboldular. Müphem bir korku duyuyordum. Zili olanca kuvvetimle çektim. İhtimal komşular uyandı. Tekrar çektim. Küçük uşak, elinde lamba, başı, göğsü yarı açık geldi. Kapıyı açtı. Biraz

ferahladım. Bu ferahla, genç uşağın tüysüz yanağım okşadım. - Uyuyordun, seni rahatsız ettim! Dedim. Tatlı tatlı güldü. Son derece sarhoş olduğumu görüyor, tuhaf bir çekinişle: - Estağfurullah efendim... Diyordu. Tuttuğu lambamn gölgeli aydınlığı içinden bahçenin yolunu yaklaşılmış bir uçurum kıyısı gibi görüyordum. Yürüdüm, içeri girdim. Merdivenleri çıktım. Düşecektim. Son derece sarhoştum. Duvara dayandım. Biraz dinledim. Son bir gayretle sendeleyerek yatak odasına yaklaştım, kapımn önünde durdum. Efser'in sesini işitiyordum, gülüyor, birisiyle konuşuyordu. Acaba hizmetçi kız yanında mıydı? Uyamk olsaydı, o kadar şiddetle çektiğim zili işitecek, mutlaka sofaya çıkacaktı. Daha ziyade muhakeme edemedim. Kapıyı ittim. Efser, çıplak denecek derecede dekolte, yatağın kenarına oturmuştu. Beni görünce ayağa kalktı. Yatağa baktım. Yan çıplak Bidar yatıyordu. Bu sanki bir rüya idi. Katiyen kendime malik değildim. O anda aylır gibi oldum, birden cebimdeki revolveri, medenî kanunun verdiği vahşet müsaadesini, o meşhur öldürmek hakkım hatırladım. Çabuk mi-hanikî bir hareketle revolveri çıkararak bana büyük bir itidalle bakan Bidar'm üzerine sıktım. Ateş almadı. Bir daha, bir daha... Hiç! Bidar taş gibi bakıyordu. Yatağın yanında, kaldığı gibi duran, gülümseyen Efser'e bakım. Asla korkmamıştı. Haykırmaması, hatta bayılması lâzım gelmiyor muydu? Bu pat-layaman revolveri yere attım. Şiddetli bir hiddetle: - Alçak, seni elimle boğacağım... Diye yatağa, Bidar'a doğru yürüdüm. Efser önüme dikildi: - Dur, dedi. Alçak sensin! Sanki manyetize oldum. Hiddetten, hayretten, sarhoşluktan, asabiyetten çenem titriyor, dişlerim birbirlerine vuruyordu. Efser gözlerini gözlerime dikerek devam etti: - Onun hiç kabahati yok. Onu buraya ben getirdim. Niçin getirdiğimi, niçin onu arzu ettiğimi sana söyleyeceğim. Vicdansızlığına, alçaklığına, namussuzluğuna bir de

adilik, rezalet, gürültü katma! - Namussuz, alçak, vicdansız sensin! Diye mukabele edebildim. O büyük, kati bir itidalle asla ehemmiyet vermeyerek: - Konuşuruz, hangimiz olduğunu anlarsın! Dedi. Sonra yatağın içinde doğrulan Bidar'a döndü: - Haydi, Bidar Bey, siz gidiniz... Bidar bana hiç bakmayarak yatağın ayakucunda duran ropdöşambrını aldı. Çıktı. Efser karşıma geçti. Ben kuvvetsiz, sarhoş, gazup, mağlûp, intikamı alamayanlara mahsus olan o acı yeise, ümitsizliğe kapılmış kanepenin üzerine yığıldım. Oda, tavan, duvarlar etrafımda dönüyordu. Kalkmalı, onun üzerine hücum etmek istiyordum. Fakat muktedir değildim. Hatta parmaklarımı bile oynatamıyordum. Bazı kâbuslarda olduğu gibi tamamiyle hissediyor, fakat asla hareket edemiyordum. Bir müddet bana baktı. Korkunç, uzak memleketlere mensup bir manyatizör katiyetiyle şu emri verdi: - Şimdi kıılmamayacak, söylenen şeyi anlamayacak kadar sarhoşsun. Yarın merak ettiğin şeyi öğrenirsin. Sakın bir rezalet çıkarma. Sabaha ancak iki saat var. Sabret.

Sonra ne oldu bilmiyorum. Gözlerim kapandı, sızdım.. Uyandığım vakit kendimi kanepenin dibinde, arka üstü uzanmış buldum. Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Dudaklarım yapışmıştı. Her tarafım acıyordu. Sanki ezilmiştim. Kalkmak istedim. Güçlkle doğruldum. Kanepenin üzerine oturdum. Acaba gece gördüğüm şey bir rüya, bir kâbus mu idi? Hizmetçi kıza seslendim; geldi. Hanımının nerede olduğunu sordum. Bidar Bey'le beraber sabahleyin erkenden çıktıklarını söyledi. Şaşırdım. Ne yapmak lâzım geldiğini tayin edemiyordum. Bir müddet donmuş gibi durdum. Sonra hırısından ağlamaya başladım. Hiddet, aciz, yeis, ümitsizlik içinde ağlarken aklıma intihar etmek geliyordu. «Bu ne muvafık!» Diyordum. Ağladım, ağladım, nihayet gözümdeki yaşlar bitti;

kanepeye uzandım. Düşünmeye başladım. Aczimden iğreniyordum. Birden ayağa kalktım: «İntikamımı almalıyım! Dedim.

Fakat nasıl?.. İşte bunu düşünemiyor, bunu muhakeme edemiyordum. Kapı açıldı. Hizmetçi kız görüldü. Elinde küçük bir zarf vardı: «Hanımefendi giderken bunu bıraktı. Size vermemi tembih etti. Deminden unuttum.» Diye vererek savuştu. Hemen açtım, Okudum. Efser annesinin evine gittiğini, bugün Bidar'ın da İtalya'ya hareket edeceği, eğer namuslu bir adam olursam, hareketinin esba-bam bana izah edebileceği, nazarında, namusumu kurtar-maklıgım ancak kendisini boşamama bağlı olduğunu, yoksa bana cevap, izahat vermeye tenezzül etmeyeceğini yazıyordu. Aylarca düşündüm. Uykusuz geceler geçirdim. Neler düşünüyordum. Hepsini öldürmek, sonra intihar etmek... Facialar yapmak! Evet, facialar... Hakikî beyaz bir Othello olmak! Her elemi, her matemî, her yeisi teskin, tedavi ettiği iddia olunan zaman geçtikçe, muhakememi iade etti. Sakin-leştim. Hissetmeden düşünmeye çalıştım. Efser'in niçin bana karşı bunu yaptığım merak etmeye başladım. Merakım gazabıma galip geliyordu... Sekiz aylık bir ezalı hicrandan sonra onu boşamaya karar verdim. Artık her şeyi anlayacaktım. İhtimal onun boşanma arzusunu yerine getirdikten sonra tekrar birleşmek, barışmak mümkün olacaktı? Heyhat! Dargın kimdi, kimin barışması lâzım geliyordu? Bir sabah boş kâğıdım gönderdim. Üç gün sonra ondan uzun bir mektup aldım. Hiyanetinin esbabım anlatıyordu. İşte, azizim Müverrih Bey, bu mektubu aynen size yazıyorum. Rica ederim, dikkatle okuyunuz.

Beyefendi, Bugün artık tamamıyla birbirimize yabancı bulunuyoruz. Boşanma ile beraber bütün müşterek mukadderatımız, karşılıklı vazifelerimiz iflas etti. Birlikte geçen hayatımıza ait hatıraları tekrar etmek tüylerimi ürpertecek derecede

nefret verici ise de, yine vazife duygusu bu ıstıraba katlanmaya beni mecbur ediyor. Son vaadimi icra edeceğim. Edilen vait bence bir vazife olmuş demektir. Size hareketimin, Bidar'la muaşakamızın sebeplerini izah edeceğim. Biliyorsunuz ki, Bidar bize geldiği zaman bir kız kadar mahcup, bir melek kadar âli, bir köylü kadar saf, mertti. Benim taay-yül ettiğim ahlâklı, namuslu gencin canlı bir resmi, bir timsaliydi. Onu küçük bir kardeş, onu muhterem bir mabut yavrusu gibi sevmeye başladım. Masumiyeti, doğruluğu, saf ahlâkı bende o kadar derin bir his uyandırıyor. Halbuki siz, ahlâk iflâsına uğramış, bozulmuş, hayvanlıktan başka her şeyi kaybetmiş, berbat, tahammül edilemez bir adamsınız. Akın yanında kara nasıl vuzuh ile göze çarparsa, Bidar'ın yanında da sizin kokmuş maneviyetiniz mü-teaffin bir levs harabesi gibi tezahür ediyordu. Ben sanki birden uyanmıştım. Sizin ruhunuzu görmek, tanımak istedim. Bu ruh, katiyen bir insan ruhu değildi. Sizde din, duygu, ahlâk, fazilet, teessür kabiliyeti yoktu. Bu bir domuz ruhu idi. Yalnız şehveti, hayvanlığı takdir ediyordu. İnsanlık şekliniz bu karanlık ruha ikinci bir karanlık daha ilâve etmişti: Bu da hodbinlik, hodgâmhktı. Bana olan müfrit meylinize dikkat ettim. Tarassut ettim, tahlil ettim, tetkik ettim. Bunun da katiyen aşk olmadığını anladım. Meyliniz sırf şehvetten, bana münhasıran malik olmak gururundan hâsıl olmuş bir zevkten ibaretti. Hareketleriniz, konuşmalarınız, düşünceleriniz, hâsılı her şeyiniz gayri ahlâkî idi. Ben bunların hepsine tahammül edecek, sizi tashihe çalışacak: «Talihim! Talihim!» Diye müteselli olacaktım. Fakat o geceki şenaatler üstünde ahlâksızlığınız... «Hangi gece?» Diye düşünmeye lüzum görmezsiniz sanırım. İyice hatırladınız. Ah, işte hâlâ yüreğim çarpıyor. Ellerim saranyor, yüzümün kızardığını duyuyorum. Evet, bana karşı en umumî, en hayâsız bir kadına lâynk görülemeyecek bir

harekette bulundunuz. Çılgınca bir itisaf ettiniz. Bidar'ın bu cinayette isteyerek bir dahli olmadığına kani idim... Ah, kalbimden, ruhumdan vurulmuştum... Lâkin elemimi, tahammül edilmez kalp ağrımı büyük bir metanetle sakladım. Sizden intikam almaya karar verdim. Sizin bütün maneviyeti-nizin muhassalası hodgâmlık, şehvetti. Size başkasıyla muaşaka ettiğimi gösterince, birincisini yaralayacak, sizden ayrılınca, ikincisini yıkacaktım. Ben de böyle hareket ettim. Bidar şüphesiz odamıza kendi kendine giremezdi. Mutlaka onu siz getirmiş, bu korkunç ahlâksızlığa teşvik etmişsiniz. Buna kani idim. Aklında, hatıramda vaktiyle derin bir iz, bir nefret duygusu bırakan bir vak'a bana plân hizmetini ifa etti. Bu Candole'ün hikâyesi'ydi. Kütüphanemden Herodot'un tarihini aldım. Bu vak'ayı belki yüz defa daha okudum. Candole'ün ahlâksız hodbinisi de tıpkı sizinki gibiydi. Hatta dekorlar bile benziyordu. Sanki bu müstehcen piyesi binlerce sene sonra siz tekrar oynamak istediniz. Mahvedilen bendim. İlk sahnesini, ilk perdesini oynadığımız bu piyesin, ikinci perdesini itmam etmek hakkı bana isabet ediyordu. Bana bir aktör, bir intikam şeriki lâzımdı. Bu da ancak Bidar olabilirdi. Ben onu nasıl kandıracağımı düşünür, size emelimi ihsas etmemeye çalışırken, siz her şeyden habersiz, yine o mahut, adî sıfatınızla, hani o ancak bir dondurma, bir yemek, bir tatlı için kullanılan kelimelerinizle beni metheder: «Ah Efserciğim; ne nefis, ne lezizsin!» Diye hayvanlığınızın tufanı içinde bağırdınız. Bir gün siz, yoktunuz. Bidar'ı yalnız yakaladım. Odamıza götürdüm. Girmeğe tereddüt ediyor: «Salonda otursak...» Diyordu. Gündüz yatak odasıyla salonun pek farklı olmadığını, lâkin geceleri büyük bir fark olması lâzım geldiğini manalı bir tebessümle söyledim. Cevap veremedi. Ona meseleyi doğrudan doğruya açsam, inkâr edecek, belki bu müşterek intikama rıza göstermeyecekti.

Pencerenin içinde duran Herodot'un tarihini aldım. - Size bir şey okuyacağım, fakat dikkatle, gayet büyük bir dikkatle dinleyeceğinizi vaat eder misiniz? Diye sordum. Biraz mütereddit: - Vaat ederim! Dedi. Kanepeye oturduk. Son derecede dikkat etmesini tekrar rica ettim. Yirminci sahifeyi açtım. Kelimeleri müfrit bir vuzuhla telaffuz ederek, cümlelerin nihayetinde manalı tevakkuflarla durarak okumaya başladım. Okuduğum yer ancak bir buçuk sahife idi. Bu bir buçuk sahifeyi işte aynen, harfi harfine, size tercüme ediyorum: «8 - Bu hükümdar zevcesine o kadar meftun idi ki, onu dünyanın en güzel kadını sanıyordu. En ehemmiyetli sırlarını tevdi ettiği, çok sevdiği zabitlerinden birisine Vasilüs'ün oğlu Giges'e şiddetli sevdasına zebun, zevcesinin güzelliğini mübalâğa ederek anlatırdı. Az vakit sonra Candole (felâketten içtinap edemiyordu.) Giges'e şu nutku irat etti: «Bana öyle geliyor ki, zevcemin güzelliği hakkında benim söylediklerime inanmıyorsun. Gözler kulaklardan daha çabuk inanır. Ne yapıp yapıp onu çıplak görmeğe çalış.» Giges: - Ne akıl almaz söz haşmetmeab! Diye haykırdı. Bunu düşünmediniz mi? Bir esire melikesini çırılçıplak görmesini emretmek! Bir kadının, üstünden, hayasını es-vaplanyla beraber çıkardığını unuttunuz mu? Takibe mecbur olduğumuz ahlâk, edep kaideleri içinde en mühimi bir adamın kendisine ait olmayan kadına bakma-masıdır. Bütün kadınların en güzeline malik olduğunuza samimiyetle mutmainim. Fakat yalvarırım, benden böyle ayıp bir şey istemeyiniz.» «9 - Kralın teklifini, başına bir felâket geleceğinden korkan Giges, böyle reddediyordu. Kral: «Emin ol Giges, dedi, ne Kralından kork, (bu teklif senin için bir tuzak değildir) ne Kraliçenden. O sana hiçbir fenalık yapmayacak. Öyle bir tertip yapacağım ki, hatta senin kendisim gördüğünü bilmeyecek. Seni yattığımız odaya, açık kalan kapımın arkasına saklayacağım. Kraliçe, çok geçmeyecek beni takip

edecek. Methalde bir yer vardır ki, soyundukça esvaplaım oraya koyacak. Böylece onu tamamıyla görebileceksin. Soyunduğı yerden yatağı doğru ilerleyeceği vakit, arkası senden tarafa dönmüş olacağından, bu esnada görünmeden dışarı çıkıyor.» «10 - Giges, bu tekliften yakasım kurtaramadı. İtaate mecbur kaldı. Candole, onu yatılacak saatte odasına götürdü. Kraliçe gecikmedi, geldi. Giges soyunurken onu seyretti. Yatağı gitmek için arkasım dönerken yavaşça dışarı çıktı. Fakat Kraliçe, Giges'i çıkarken gördü. Kocasının yaptığıı anladı. Bu hareketi sükût ile hazmetti. Candole'den intikam almaya karar vererek bir şey bilmiyormuş gibi göründü! Zira bütün eski kavimlerde olduğu gibi Lidyahlarca da çıplak görünmek, hatta bir erkek için bile en büyük fezahattir.»20. «11 - Kraliçe fikrini belli etmeyerek müsterih kaldı. Fakat sabah olunca en sadık zabıtlarının muavenetini temin etti. Giges'i çağırđı. Giges Kraliçesinin işten haberdar olmasına ihtimal vermeyerek, her vakitki gibi emrine tebean21 geldi. Huzuruna çıkınca bu melike ona dedi ki: «Giges, işte iki yol ki, birisim takip etmeye müsaade ediyorum. Hemen şimdi karar ver. Ya Candole'ü 20- Rezalet 21- Uyarak katledip benimle evlen, Lidya tahtını eline geçir. Yahut çabuk bir ölüm, Candole'ün hukukuna küçük bir riayet için, bundan sonra seni yasak olan bir şeye bakmaktan menedecek. İkinizden birisinin mahvolması lâzımdır: Ya, ahlâkı tahkiren sana bu tavsiyesi veren, yahut beni çıplak gören sen!» Giges, biraz dilsiz gibi durdu. Sonra böyle bir intihaptan affı için yalvardı. Kraliçeyi tatmin edemediğini, mutlaka kendisini öldürmek, yahut Kralı katletmek lâzım geldiğini görünce kendi hayatını tercih etti. Kraliçeye: «Mademki, dedi, arzuma muhalif olarak efendimin katli için beni icbar ediyorsun, öğret bana, nasıl onun üzerin elimi kaldıracığım.» - «Beni sana gösterdiği aynı yerde üzerine atılacaksın, uyurken

hücum edeceksin.» «12 - Kraliçe böylece Giges'i tuttu. Onun hiç kurtulmak çaresi yoktu. Ya kendisini, ya Candole'ü mahvetmek lâzım geliyordu. Kraliçe gece olunca onu elinde bir hançerle oraya, kapının arkasına soktu. Candole henüz uyumuştı. Giges onu hançerledi. Karısını, tahtını zaptetti...» Kitabı kapayarak yanıma koydum. Bidar'ın yüzüne baktım. Sapsarı idi. Titriyordu. Teselli verdim: - Sizde kabahat yok, dedim; nafile sıkılıyorsunuz. Kabahat tamamiyle Candole'dedir. Bidar hiçbir şey söylemedi. Biraz dalgın durdu. Sonra birden diz çökerek ayaklarıma kapandı, af istemeye başladı. Ellerinden tuttum, kaldırdım. Yanıma oturttum. - Siz susunuz, bana müsaade ediniz. Diye ağlamaya başladım. Mebzuliyetle akan göz yaşları, birbirini takip eden hıçkırıklar arasında sordum: - Giges benim intikamımı alacak mı? Zavallı saf! Bütün bütün sarardı. Ölecek zannettim. Dudakları titriyor: «Oh, mümkün mü? Kan, kan bir cinayet!» Diyordu. Ben elimin tersiyle göz yaşlarını silerek ahlâkî ruhumun nasıl yaralandığını anlatmaya başladım. Söylüyor, söylüyor, elemle, teheyyüçle hıçkırıyordum. Eğer Can-dole'den intikam almazsa, vakıa kendisine bir şey yapamayacağımı, fakat behemehal kendimi öldüreceğimi söyledim, onu inandırdım. Sizi intikam için öldürmeye lüzum yoktu. Bir darbe ile ahlâksızlığınızın cezasını vermek kâfi idi. Bu da evvelâ hodbinliğinize indirilecek bir darbe ile başlayacaktı. Sonra boşanma, sonra Bidar'la izdivaç... Sizin üstünde oturulacak bir tahtınız yoktu... Hâsılı Bidar'ı kandırdım. Aramızda gayet muazzam bir sevişme başladı. Bu hakikî bir aşk idi. Asla sizin hayvanlığınıza benzemiyordu. Sanki tatlı, kıymetli bir şiir mecmuası içinde yaşıyorduk. Benim için pek lezzetli olacak intikam saatini tayin etmeye çalışıyorduk. Yukarıda yazdığım gibi planımı Herodot'un kitabından çıkardım. Yalnız, Bidar, Giges gibi, sizi öldürme-yecekti.

Benimle gayri meşru bir temasta bulunuyor, beni -Fransızca manasıyle- öpüyor gibi görünecekti. Bu hali size bir m, şhut cürüm gibi gösterecek, hodbinizi insafsızca yaralayacaktık. Bütün itminan içinde sizi bir müddet mustarip ederek boşanmayı temin edecektim. İşte bu da oldu. Evlenmemizi bekleyebilirsiniz. Şunu da biliniz ki, bu güne kadar Bidar bana elini sürmedi. Yatakta onu benimle yatıyor görmüştünüz. Fakat bu hazırlanmış bir tablo idi. Hatta o kadar hazırlanmış ki, fazla vak'alı, entrikalı olsun diye, o gece dışarı çıkarken, zorla size revolverinizi vermiştim. Halbuki fişeklerini gündüzden çıkarmıştım. Bidar'a attığınız kurşunlardan hiç biri ateş almadı. Hatırlıyorsunuz ya? Hâsılı benim maksadım sizin adiliğinizden, ahlâksızlığınızdan doğan içten, yıkıcı hiddetimi teskin etmek, sizden intikam almaktı. Yoksa namussuzluk, nefesine uymak,aşk falan değil... Namussuzluğu katiyen kabul etmem! Eğer namussuz yaşamaya biraz istidadım olsaydı, sizinle yaşardım. Ben gayet namuslu bir kadındım, daima namuslu kalacağım. Bana yaptığınız itisafa mukabil, hayvanlığınızı yaralamak, boşanmayı teinin etmek için size gösterdiğim yatak tablosu hakikatte eflâtunî idi. Siz anlayamadınız. Bununla beraber, o gece benim yatağımda gördüğünüz adam yarın meşru kocam olacaktır. Artık en mülevves, hodbinane bir inanış, ahlâka uymaz boş bir iftira derecesini asla tecavüz etmeyecektir. Efsar Bidar

Bu mektubu okuduktan sonra, hayretten, şiddetten büsbütün sersemleşmiştim, İçimdeki acı büyüyor, daha zehirli bir tesir hâsıl ediyordu. Tamamıyla mağlup idim: Kımıldana-mayacak derecede yaralanmıştım. Hemen o meşum Here-dot'un tarihi aldım. Ömrümde ilk defa bu kitabı görüyordum. Yirminci sahifeyi açtım. Okudum. Ne benzeyiş! Oh, bu tıpkı, tıpkı benimki, benim hareketimdi. Ben de biçare Can-dole gibi onun emsalsiz güzelliğini

ikinci bir şahide göstermek, harikulade meftunluğumu tatmin etmek istiyordum. Fakat o... O... Barbar mahlûk bunu bir cinayet telâkki etti. İntikam aldı. Vakıa beni öldürtmedi. Keşke öldürtsey-di... Bu kadar mustarip olmaz, azabın Candole'ünkü gibi bir iki dakikalık geçici bir hançer darbesinden, acısından ibaret kalırdı. Halbuki bana vuralan intikam hançeri Candole'ün nasibinden daha müthişti. Ben sağ, aciz kalıyordum İfratla perestij etmekten başka bir kusurum olmadığı halde o vücudun Giges'e ait olduğunu görüyorum. Evet, bu mektuptan bir ay sonra Bidar'la evlendiler. *** Aradan seneler geçti. Ben ise hâlâ her sabah uyanırken, her gece yatarken elimden kaçırdığım Efser'i tahayyül ederek ruhumun derinliğine namütenahi, zehirli hançerlerin saplandığını duyuyorum. Mukaddes kitaplar tarafından tasvir olunan cehhennemlerin o öldürmeyen, fakat asırlarca yakıp kavuran ateşi gibi bu hançerler beni her gün öldürmeden kıv-randıyor, çırpındıyor. Unutmak, maziye lâkayt kalmak, ehemmiyet vermemek istiyorum, Fakat mümkün mü? Duygularımıza, düşüncelerimize gelebeyi arzu etmek kadar masumane bir hülya olamaz. Unutmak istedikçe daha ziyade Efser'le, Bidar'ı düşünüyorum. Ye'simi en ziyade şiddetlendiren şey hiç kabahatim olmamasına inamşımdır. Ben ne yaptım? Binlerce sene evvel bir başkası tarafından izhar olunmuş bir aşk hadisesini haberim olmadan, gayri ihtiyarî tekrar ettim. Maziye dolduran namütenahi vak'alardan birisi benim başımda tekerrür etti. Ah, söyleyiniz, hiç kabahatim, kusur sayılacak bir cürmüm var mı? Bu ezeli tekerrüre ben nasıl mani olabilirdim? Mazide barbar, vahşî kavimlerin, bizimkiler gibi hiçbir hakka, ta-biate istinat etmeyen münasebetsiz itikatları olduğu gibi, Hint, Yunan medeniyetleri gibi insanın sevitabiîlerini tahkir etmeyenler de vardı. Onlar çıplaklığı bir fezahat değil, hatta cinsin muhafazası için en âli, en esaslı bir

safhası olan tenasül fiilini saklanılacak bir cinayet telâkki etmeyerek alenen takdis, tahsin ediyorlardı. Halbuki bugün bu tabîî, bu medenî günlerden ne kadar uzağız. Elde olmayan bir tekerrür affedilmez bir cinayet sayılıyor. Medeniyetimiz suni bir vahşete, cehalete, zulmete doğru gidiyor. İşte ben de bu cehaletin yaşayan bir şahidiyim. Şimdi sevgili müverrihim «Tarih ezeli bir tekürrürdür» fikrinize ne kadar samimiyetle iştirak ettiğimi, iştirak etmekte ne kadar haklı olduğumu anladınız ya?.. Artık müsaade ediniz de susayım. Hür düşüncelerin, vicdan cesaretinden mustarip olan biçarelerin, bilhassa zavallı kendimin tesellisi kabil olmayan matemlerini tutayım...